

NALEGAC (34) *vb impf*

Oba a jasne, e pochylone.

inf nalegać (3). ◇ *praes 1 sg* nalégam (3). ◇ *3 sg* nalégã (6). ◇ *3 pl* nalégają (2). ◇ *praet 3 sg m* nalégãł (4). *f* nalégała (2). ◇ *3 pl m pers* nalégali (6). ◇ *3 pl subst* nalégały (1). ◇ *fut 2 sg* będziesz nalégãł (1). ◇ *1 pl m pers* będziemy nalégac (1). ◇ *imp 2 sg* nalégaj (2). ◇ *con 3 sg f* by nalégała (1). ◇ *3 pl m pers* by nalégali (1). ◇ *part praes act* nalégając (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Domagać się, natarczywie żądać; instare Calep, JanStat; flagitare Mącz (23)* : Bo in hoc corrupto saeculo więcej by ludzie nalegali z bojaźni a strachu, aniż [z] samej miłości dobrego porządku Rzeczypospolitej. *Diar* 68; *ZapKościer* 1583/54v; *KochSz Cv*; *Calep* 546a; Gdy kto komu czego Pożyczy, trąci to; y gdy fię vpomina, Z przyiaćielá nábędzie wnet nieprzyiaćielá, Zá onę íwá wczynność: iefli będziefz pilno Nálegãł, ze dwu rzeczy przyidzieć obrać iednę *CiekPotr* 79.

nalegać kogo (3): Obaczył Krol że go bárzo nálegáli [*irruerunt in eum vehementer*]: onym gwałtem przymużony wydał im Dánielá. *Leop Dan* 14/29; *Deprimunt me quae porto, Nálegáya mię/ albo dolegáya mi.* *Mącz* 321a; *KochSz* A2v.

nalegać na kogo (3): *Leop* 3.*Mach* 7/2; *LatHar* 724; *Agrippa* krolu/ y wzyfscy mężowie ktorzyście tu z námi/ widzićie tego/ o ktorego wzytek lud Zydowski nálegãł ná mię w Ieruzálem *WujNT* 498.

nalegać o kogo, o co (4): *Mącz* 399c; A o Krolewnę Krola nálegáli. Ná koniec obá taką chuc k niey mieli/ Ze fie bić o nię poiedynkiem chcieli. *KochSz* A2v; *WujNT* 498; *SarnStat* 1104.

nalegać komu (4): *Solicitor*, Ten ktorí nálega komu ócz/ vpominacz. *Mącz* 399c, 129b; *SienLek* a3; *ActReg* 128.

nalegać czym (8): *Flagito*, Vprzeymie båtzo prófzē Nálegam komu vftáwicznym modleniém/ Modlię fię. *Mącz* 129b. *Cf Zwroty.*

W połączeniach szeregowych (3): Każ fłowo iego/ nálegay pogodnie/ niepogodnie [*insta opportune, importune*]/ ftrófuy/ próś/ groń/ we wśfelkiey ćierpliwości y náuce. *Leop* 2.*Tim* 4/2; *WujNT* 2.*Tim* 4/2; będziemy z pilnością prósić/ o to [o *przymierze i pokój*] fie pracowác/ nálegác [*petemus, laborabimus, instare, petere et laborare JanStat* 883] *SarnStat* 1104.

W charakterystycznych połączeniach: nalegać bardzo, w czas, pilno (z pilnością) (2), (nie)pogodnie (2); nalegać z bojaźni, z miłości dobrego porządku, ze strachu; nalegać modleniem się.

Zwroty: »nalegać głosy wielkimi (a. krzykliwemi) żądając (a. prosząc)« (3): *MurzNT* 111v; *LatHar* 724; A oni nálegáli głofy wielkimi żądáiąc áby był vkrzyżowan [*At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur*] *WujNT Luc* 23/23.

»(z) prósbami nalegać« (2): *MurzHist* D; Mnie potym ty Kfýęgi ku imprymowánium wydáné fã: y bárzo mi cí/ którym wiadomé béły/ prósbami nalégali/ ażebym nakłádu y prácę niezãłował *SienLek* a3.

»nalegać słowy« = *twierdzić z przekonaniem (1)*: A gdy przyfzli z Mácedoniey Sylás y Tymotheufz/ nálegãł fłowy [*instabat verbo*] Páweł/ ofwiadczáiąc Zydóm że Iefus íeft Chríftufem. *WujNT Act* 18/5.

»uporem nalegać« (1): niektórzy z przyjaciół nalfych fwym vporem częsthokroć ná nas nálegáiąc [malorum morum frequertius nobis adstantes]/ przewiedli tho ná nas/ żebyfmy wzyftki Zydy [...] niezwyklemi mękami y śmierćiami z swiátá zgładzili *Leop 3.Mach 7/2*.

W przen [kogo] (1) : A choć Ewanielion powiedam/ niemálz mnie pochwały. Bo mię potrzebá nalega [necessitas enim mihi incumbit]. Bo biádá mnie/ ieslibym Ewanielionu nie opowiedał. *BudNT 1.Cor 9/16*.

2. Obstąpić, oblegać; irruere Vulg, PolAnt (5) : máiąc ná ftronách ftrzelbę lekką/ gęftą/ zwłafzczá od tey ftrony nawięcey/ s ktorey mocnie nálega nieprzyaciél *BielSpr 31*.

nalegać kogo (1): wielkość ludzi nálegáła go dla fłuchánia fłowá Bożego/ tedy on ftánął podle ieżiorá Genezáreth. *BibRadz Luc 5/1*.

nalegać na kogo (1): Y Stáło fię gdy rzeffe nálegály nań/ aby fłuchály fłowá Bożego *WujNT Luc 5/1*.

W przen (2) : Omowá podufzczá/ więc chćiwość záwodzi/ Drapieftwo nálega/ á niezgodę rodzi *GrabowSet N3*.

nalegać kogo (1): Coż rzekę w tey fwey trwodze? rofpącz mnie nálega/ Nádzieia ofłabiáła *GrabowSet K4v*.

3. Zagrażać; imminere Modrz, Cn (5) : Cum cuncta bello arderent, Gdy ze wízad woyná nálegáła. *Mqcz 15b, 117c; ModrzBaz 22*.

nalegać komu (2): Co my pilnie w vmyśle náfzym rozważáiąc/ á widzac króleftwu náfzemu więtfzé teraz y ciężfze niż kiedy przedtym nieprzeftpieczności nálegać [pericula impendere *JanStat 741*] *SarnStat 110 [idem] 985*.

4. Leżeć lub opierać się na czymś (1) : Incumbo – wfpieram fię, naliegam. *Calep 524a*.

5. [Rzucać się na coś od góry (tu: aby się przebić) [na co]: gdzie sobie vmyślnie śmierć zádawáli/ w ogień álbo w wodę fię miotáiąc/ álbo ná miecze oftre nálegáiąc *WerWiz A4.*]

Synonimy: 1. domagać się, nacierać, żądać; 4. wspierać się.

Formacje współrdzenne cf LEC.

Cf NALEGAJĄCY, NALEGANIE